

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.748/2022/9.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke

Dr. Varga Eszter, előadó bíró

Molnár Ferencné dr., bíró

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2023. március 21.

Az ügy tárgya: emberölés büntette

Terhelt(ek): terhelt

Első fok: Miskolci Törvényszék, 9.B.25/2018/44., ítélet,

tárgyalás, 2019. április 10.

Másodfok: Debreceni Ítéltábla, Bf.III.334/2019/8., ítélet,
nyilvános ülés, 2019. október 15.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Miskolci Törvényszék 9.B.25/2018/44. számú és a Debreceni Ítéltábla Bf.III.334/2019/8. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Miskolci Törvényszék a 2019. április 10. napján meghozott 9.B.25/2018/44. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki emberölés büntetében [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés i) pont]. Ezért öt 10 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltése után bocsátható. A terhelt két kiskorú gyermeke vonatkozásában a szülői felügyeleti jog megszüntetésére irányuló indítványt elutasította. Rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2019. október 15. napján meghozott Bf.III.334/2019/8. számú ítéletével a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát 10 évre felemelte, rendelkezett a DNS minták

megsemmisítéséről, a szülői felügyeleti jog megszüntetésére irányuló indítványt elutasító rendelkezést mellőzte, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[3] Az eljárt bíróság által megállapított tényállás lényege a következő:

– A terhelt és férje már több, mint 20 éve él házasságban. Házasságuk során 6 közös gyermekük született, és egy művi terhességmegszakítása volt a terheltnek 2014. március 20. napján.

– A terhelt a családjával – több gyermekével és unokájával – egy hét lakrészes házban lakik. Az ingatlanba nincs bevezetve a víz, kerti vécét használnak.

– A terhelt 2016 őszén teherbe esett, mely tény nem közölt senkivel. Mivel a terhelt vékony testalkatú, egy idő után családtagjainak és ismerőseinek feltűnt, hogy megnőtt a hasa, de a terhelt, amikor erre rákérdeztek – néhányan konkrétan azt is megkérdezték, hogy nem terhes-e –, azt mondta, hogy nem, hanem beteg, daganata van.

– A terhelt azonban ezen általa említett problémájával nem ment orvoshoz és amikor 2016. október 26., november 7. és november 11. napján felkereste háziorvosát, csupán derékfájást és köhögést említett panaszként.

– A terhelt 2017. május 28. napján a reggeli órákban rosszul lett otthonában. Férje, és egyik lánya segítségét kérte, hogy ki tudjon menni az általuk használt udvari vécére. A férje ölbe vette a terheltet, de derékfájdalma miatt csak egy darabig, mintegy félútig tudta kivinni, majd onnan lányukkal együtt kísérte tovább az illemhelyre. A vécébe a terhelt már egyedül ment be, annak ajtaját bezárta maga után.

– A férje visszament a házba, míg a lánya a közelben leült, hogy megvárja édesanyját. A terhelt egy kis idő után vizet kért a lányától, addig a korábban bezárt vécé ajtót kinyitotta, majd miután a vizet megitta, újra magára zárta az ajtót és a lánya tovább várakozott odakint.

– A terhelt 2017. május 28. napján 7 óra és 10 óra 16 perc közötti – pontosabban meg nem határozható – időben a bal oldali, általuk használt udvari illemhely padlóján guggolva életet adott a 3000-3500 gramm súlyú, 48 cm hosszú fiúgyermeknek. A születést követően a terhelt a köldökszínőrt elszakította. Ennek következtében az újszülött szakadozott végű köldökcsomkja 2,1 centiméter hosszan kapcsolódott a köldökhöz.

– Az élve született gyermeket a szülést követően a terhelt nem látta el, nem mosta le, orrát, szájuregét nem takarította ki, nem takarta be testét, hogy ne hűljön ki, vagyis nem biztosította, hogy az újszülött alkalmazkodjon a méhen kívüli élethez.

– Az újszülött az ellátatlanság miatt, a szülést követően elhalálozott. A terhelt sem a hozzátartozóit, sem az orvost, sem a mentőöket nem tájékoztatta a szülésről, tőlük nem kért

segítséget az újszülött ellátásához, akit vagy már holtan, vagy haldoklás közben a vécé 1,3 méter mély emésztőgödrébe dobott.

– A terhelt ezt követően kért segítséget a lányától, de csak azért, mivel erősen vérzett. A lánya – miután anyja kinyitotta a vécé ajtaját – látta, hogy a padló tiszta vér, ezért segítségért kiabált. Meghallotta ezt testvére, aki az udvaron mosott, és odasielve betámogatták a terheltet a házba a terhelt időközben megérkező édesanyjával.

– A férje értesítette az ügyeletes orvost, míg a fia 10 óra 16 perckor hívta a mentőket. A vécé emésztőgödrébe egyik családtag sem nézett bele. A padlón lévő vért később, de még aznap a férje és a lánya takarította fel. Az ülöke nem lett véres.

– A terhelthez a mentő és a házi orvos érkezett ki. Az erős vérzés miatt kórházba akarták szállítani a terheltet, aki először ellenkezett, azonban, mivel a vérzés nem állt el, végül a kórház szülészeti-nőgyógyászati osztályára szállította a mentő.

– A kórházi vizsgálatok során felmerült az esetleges szülés lehetősége, ezért a rendőrség helyszínelést tartott, és 2017. május 29. napján 10 óra 30 perckor az udvari, bal oldali vécé emésztőgödrében, 1,3 méter mélyen, a fekáliában halott állapotban megtalálták az akkor már 2.920 gramm súlyú újszülöttet. A placenta a különálló lakrészről 6 méter távolságra az udvaron, a gyepen került feltalálásra.

– Az újszülött érett volt, élve született, fejlődési rendellenesség, illetve olyan elváltozás (pl. szülési sérülés), amely életképtelenné tett volna az újszülöttet, nem volt kimutatható. Sérüléssel halálra utaló jelek nem voltak. Sérülései a halál bekövetkezése után jöttek létre. A sértett halála ellátatlanság következtében állt be. A szülés lezajlását követően idejekorán érkező célszerű, szakszerű orvosi segítség az újszülött életét megmentette volna.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, tartalma szerint a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapítottan, elsődlegesen a jogerős határozat hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítása, másodlagosan a jogerős ítélet megváltoztatása és a terhelt terhére megállapított bűncselekmény minősítésének gondatlanságból elkövetett emberölés vétségére történő megváltoztatása és a büntetés enyhítése érdekében.

[5] Indokai szerint a terhelt nem tudott a terhességéről, és gondatlanságból követte el a bűncselekményt. A daganatos megbetegedéstől való félelmében nem ment orvoshoz, ezért nem állapították meg a terhességét. Miután a vécén megszülte a gyermekét, tudatlanságának következtében nem látta el őt.

[6] Álláspontja szerint a terhelt azért nem látta a magatartása következményeit előre, mert a tőle elvárható gondosságot nem tanúsította akkor, amikor elmulasztotta az orvosi vizsgálatot, és így nem szerzett tudomást a terhességéről.

[7] Kifogásolta a szakértői bizonyítást, a szakértői véleményben foglaltakat ellentmondásosnak tartotta, a szakértők nem rendelkeztek a megfelelő kompetenciával.

[8] Hivatkozott a tanúként meghallgatott szülész-nőgyógyász orvosra, aki szerint előfordulhat az, hogy valaki nem tud a terhességéről, a köldökzsinór magától elszakadhat a vécén szülőnél, illetve, hogy a placentát könnyű összekeverni a véralvadékkal.

[9] Mindezek alapján a megtámadott jogerős határozat megváltoztatását, és a büntetés mérséklését indítványozta.

[10] A Legfőbb Ügyészség BF.876/2022/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[11] Kifejtette, hogy az indokolás a terhelt tudattartalmát illetően tartalmazza, hogy kötelessége lett volna gyermekét megfelelően ellátni, vagy ha erre nem volt képes, szólnia kellett volna a hozzátartozóinak az újszülött létéről, melyre lehetősége volt, de ezt nem tette. A súlyos következmény elhárítására reális esély volt, de a terhelt ezzel nem élt, sőt a gyermeket el is rejtette a vécé emésztőgödrébe, hogy más se találjon rá. Ez azt igazolja, hogy az újszülött halálának beálltát kívánta. A terhelt cselekménye következtében az élve született gyermek elhalálozott, mivel magára hagyta, nem gondoskodott az ellátásáról.

[12] A tényállásban foglaltaknak megfelelő a terhelt cselekményének a minősítése, helyes a szándékos elkövetésre vont jogi következtetés is. Törvényes minősítés mellett pedig a büntetéskiszabás önmagában a felülvizsgálat tárgyát nem képezheti.

[13] Mindezek alapján a megtámadott határozat hatályában fenntartását indítványozta.

III.

[14] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa nem alapos.

[15] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[16] Kétségtelen, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja lehetővé teszi a felülvizsgálatot, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével törvénysértő büntetést szabtak ki.

[17] A Be. 659. § (1) bekezdéséből következően a jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[18] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a terhelt bűnösségét emberölés büntetében [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés i) pont] megállapította.

[19] A Btk. 160. § (1) bekezdése szerint, aki mást megöl, büntetett követ el.

[20] A (2) bekezdés i) pontja alapján a bűncselekmény súlyosabban büntetendő, ha az emberölést tizenegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el.

[21] Az emberölés nyitott törvényi tényállás, megállapításához az alanyi oldal hiánytalan megvalósulása, az elkövetői magatartás és az eredmény között okozati összefüggés fennállása szükséges.

[22] Felülvizsgálatban a felülbírálatnak egyaránt tárgya a tényállásszerűség és a bűnösség kérdése.

[23] A tényállásszerűség az úgynevezett tárgyi okozatosság, a bűnösség pedig az úgynevezett alanyi okozatosság. A kettő együtt adja ki, hogy az elkövető tehet arról, amit a terhére róttak, amivel vádolják, mert van olyan külvilágbeli magatartása (viselkedése), ami a büntetőtörvényi tényállás szerint elkövetői magatartás (mint szükséges ismérv a tárgyi oldalon); és mert tehet az ilyen magatartás tanúsításáról. Ez utóbbi az anyagi jogi bűnösség elengedhetetlen alapja, ami az alany tudati/gondolati világával függ össze (és mint ilyen, szükséges ismérv az alanyi oldalon). A bűncselekmény hiánya pedig ezek hiányát jelenti.

[24] Az indítvány valójában a megállapított tényekből való jogkövetkeztetés helyességét vitatja. A Kúria ennek kapcsán rámutat a következőkre.

[25] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az úgynevezett alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége, és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása.

[26] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről) való, a tudatban előzetesen, illetve egyidejűleg meglévő képzet mindig csak valamely, külvilágban megjelenő, illetve fizikai mérhető tényből következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés jogi értékelés, ami jogkérdés.

[27] A tudati – és más tények – megállapításától el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg. A kettő közti kapcsolatot az teremti meg, hogy ha az irányadó tényállás valamelyik külvilágban megjelenő tényt és abból vont ténybeli következtetést egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek, s ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van.

[28] Jelen ügyben ez a következőket jelenti.

[29] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy:

– A terheltnek a cselekményt megelőzően 6 gyermeke született.

– A terhelt 2016 őszén teherbe esett, mely tényt nem közölte senkivel.

– A terhelt 2017. május 28. napján 7 óra és 10 óra 16 perc közötti időben az udvari illemhely padlóján guggolva életet adott a 3000-3500 gramm súlyú, 48 cm hosszú fiúgyermeknek. A születést követően a terhelt a köldökszínort elszakította. Az élve született gyermeket a szülést követően a terhelt nem látta el, nem mosta le, orrát, szájüregét nem takarította ki, nem takarta be testét, hogy ne hűljön ki, vagyis nem biztosította, hogy az újszülött alkalmazkodjon a méhen kívüli élethez.

– Az újszülött az ellátatlanság miatt, a szülést követően elhalálozott. A terhelt sem a hozzátartozóit, sem az orvost, sem a mentősoket nem tájékoztatta a szülésről, tőlük nem kért segítséget az újszülött ellátáshoz, akit vagy már holtan, vagy haldoklás közben a vécé 1,3 méter mély emésztőgödörbe dobott.

– Az újszülött érett volt, élve született. A kiskorú sértett halála ellátatlanság következtében állt be. A szülés lezajlását követően idejekorán érkező célszerű, szakszerű orvosi segítség az újszülött életét megmentette volna.

[30] E tények alapján egyértelmű következtetés vonható le arra nézve, hogy a terhelt magatartása és a sértett halála között okozati összefüggés van, a terhelt nem csupán belenyugodott a sértett halála bekövetkezésének lehetőségébe, hanem azt kívánva, egyenes szándékkal cselekedett [Btk. 7. § (1) bekezdés].

[31] A terhelt a vécé padlóján történt szülést követően az újszülött ellátása, életben tartása érdekében nem tett semmit. A köldökszínor elszakítása, a légutak megtisztításának elmaradása, majd az újszülött emésztőgödörbe dobása szükségszerűen a halálához vezetett, és ez olyan elemi ismeret, melynek a már hat alkalommal szült terhelt nyilvánvalóan birtokában volt.

[32] A terhelt segítséget kérhetett volna az otthon tartózkodó hozzátartozóitól, ennek ellenére nem tett semmit az újszülött érdekében – sőt már a terhességét is eltitkolta –, amiből csak az a következtetés vonható le, hogy a terhelt egyenes ölési szándékkal követte el az emberölés büntettét.

[33] Arról ugyanis, aki a szülést követően az önellátásra nyilvánvalóan képtelen újszülöttet a biztos halál tudatában nem látja el és az emésztőgödörbe dobja, alappal nem állítható, hogy nem kívánta a halálát.

[34] Következésképpen az irányadó tényállás mellett a halálos eredmény vonatkozásában az indítványban hivatkozott – akár tudatos, akár hanyag – gondatlanság fel sem merülhetett.

[35] Mindezek alapján a terhelt magatartásának emberölés büntetteként minősítése törvényes [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés i) pont].

[36] A büntetés (illetve intézkedés) törvényessége esetében a felülvizsgálat oka a Btk. – adott büntetés kiszabása (intézkedés alkalmazása) anyagi jogi alapjára, valamint a nemére, mértékére vonatkozó – mérlegelést nem tűrő rendelkezésének megszegése.

[37] Konkrét ügyben a büntetés anyagi jogi alapja

– részint a helyes minősítést meghatározó,

– részint az adott büntetés kiszabására (intézkedés alkalmazására), valamint nemére, mértékére vonatkozó anyagi jogi rendelkezés.

[38] A helyes minősítéshez kapcsolódó törvényi keretek között kiszabott büntetés nem törvénysértő, azaz, amennyiben a minősítés törvényes, és az annak alapján kiszabott büntetés is megfelel a büntető anyagi jog szabályainak, akkor a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti okból nincs lehetőség a jogerős határozat megváltoztatására.

[39] A Btk. 160. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés i) pontja szerint minősülő emberölés büntette miatt a törvény tíz évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabását teszi lehetővé.

[40] Következésképpen egyértelmű, hogy a terhelttel szemben kiszabott 10 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztés – miként a 10 év közügyektől eltiltás mellékbüntetés – alkalmazása nem törvénysértő.

[41] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[42] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható. A jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[43] Ezzel szemben a terhelt védője az indítványában a tényállás megalapozottságát vitatta, a bizonyítékok értékelését kifogásolta, amikor a tényállással ellentétesen arra hivatkozott, hogy a vécén ülve szülő nő esetében a köldökzsinór elszakadhat a gravitáció következtében – a tényállás szerint a terhelt a vécé padlóján szület –, valamint vitatta a szakértői véleményben foglaltakat.

[44] Erre azonban a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényi lehetőség, az indítvány e részében törvényben kizárt.

[45] Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

IV.

[46] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[47] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételtelen előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételtelen előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró